

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben minden szombaton.	Szerkesztő és laptulajdonos: Dr. KOMLÓSSY FERENCZ.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST
Előfizetési ár: Egész évre 4 frt Fél évre ..2 frt	Főmunkatárs: Zelliger Vilmos.	VI., Éresk-utca 2. szám.

TARTALOM: Vaszary Kolos esztergomi érsek. Magyarország herceg-primása. Dr. Gyürky Ödön. — Őszinte nyilatkozatok a tanítói nyugdíj revíziójáról. (Folytatás.) Bertalan Vincze. — Előnyakorlatok az írva-olvasás tanításához. — Irodalom és művészet. — Gyűjtés. — Vegyesek.

VASZARY KOLOS

esztergomi érsek, Magyarország herceg-primása.

Hálát adok neked Uram! teljes szívemből, mert meghallgattad az én szám igéit; az angyalok színe előtt éneklek neked! Imádkozom a te szent templomodban és hálát adok nevednek a te irgalmadért és igazságodért, mert fölmagasztaltad mindenek fölött a te szent nevedet!

A koronás próféta, a nagy költő-király ez örökszép imádságával ajkainkon boruljunk le az igazságos Isten oltár-zsámolya elé. Szívünkben a lelkesülés édes dobbanásaival, ajkunkon az öröm, a boldogság magasztos érzelmeivel zengjük a hála, az imádás énekeit. Legyen egy nagy templom ez az ország, a hit s a honszeretet mártírjainak hazája, s milliók ajkán zendüljön meg a nagy, a dicső Te Deum laudamus! Szegény és gazdag, nagy és kicsiny tapsoljon velünk! Gyujtsák meg az oltárokon a gyertyákat! Huzzák meg a harangokat az Ur templomának tornyaiban! Örüljön és örvendezzen az egész magyar haza!

Mert meghallgatta a nagy Isten a mi imádságunkat! Könyörgésünk felszállt az ég felhőin keresztül lábai elé s végtelen kegyelmének harmatát nem tagadta meg mi tőlünk!

Közel volt hozzánk akkor is, mikor sirtunk és zokogtunk, és Ő megvigasztalt ma minket!

Szomorú árvaságunk napjai betellettek. A könnyek, melyeket oly sokáig hullatánk, felszáradnak szemünkben. A tépő fájdalmat, az égő gyászt felváltja a csendes, szelid visszaemlékezés. A magyar Sion ormán ismét az öröm zászlója lengedez.

Az apostoli király október hó 27-én *esztergomi érsekké és Magyarország herceg-primásává Vaszary Kolost, a szent Benedek-rend pannonhalmi főapátját nevezte ki.*

Nem vagyunk többé árvák tehát. Van atyánk, van vezérünk és van főpásztorunk. Atyánk, ki szívének minden szeretetével, lelkének magasztos ihletével fog átölelni mindnyájunkat. Mert a jóság, a szelidség, a szeretet a legfőbb jellemvonásai. Az alázat, melynek öltönyét oly sokáig viselte. A szeretet, mely végtelen jóságú szívéből s forró hitéből fakadt föl. Vezérünk, ki egyházunk, magyar egyházunk hajóját szilárd és biztos kezekkel fogja kormányozni. Ki szereti a hazát forrón, lángoló lelkesedéssel, de szereti Krisztus anyaszentegyházát is végtelenül. Mély nemzeti érzés és forró egyházi szellem ölelkezik ő benne. A hitbuzgóság, az apostoli szerénység, a keresztény türelem, a valódi nemzeti érzés, a tudományok mély szeretete, a nemes áldozatkészség és jószívűség — ezek talizmánjai.

Méltán örülhet, méltán örvendezhet tehát az ő felmagasztalásán az egész magyar haza. — A lelkesedés kitörő érzelmeivel, a buzgó imádság felmagasztosult hangján mondjuk a zsoltárossal: »Dicsérjétek az Urat minden nemzetek, dicsérjétek őt minden népek, mert megerősödött rajtunk az ő

írgalmassága és az Ur igaz volta mindörökké megmarad.

De legjobban örülhetünk mi, kik a kath. nevelés napszamosai vagyunk. Kik életünket és minden törekvéseinket ennek a szent ügynek áldozzuk. Kiknek nehéz és szenvedésektől borított életútját a vallásos nevelés varázsa ragyogja be. *Mert az a férfit, kit az apostoli kegy a magyar egyház legfőbb méltóságára hívott meg, a mi sorainkból való.* Testvérünk, társunk volt hosszú évtizedeken keresztül a nevelés nehéz munkájában. Azzal töltötte nemes és érdemekben gazdag életét, hogy oktatta, nevelte az ifjúságot az Isten és a haza szeretetére. Feltárta előttük a multat, hogy megmutassa benne a jövőt. Elméjüket gazdagította tudásának kincseivel, lelkükbe beléhelette nagy és nemes lelkének tiszta érzelmeit. Megkedvelte velük az erkölcsi szépet és jót, hogy megutálják a rosszat, a bűnt. Védté, ápolta jellemüket, mint a kertész a fiatal növényt.

A tanítói katedráról emelkedik tehát Vaszary az ország legelső méltóságára. Dicsőségének fénye bearanyozza a tanítói széket is. Felemeltése dicsősége a pályának, a melyen előbb működött s melyen működünk mi is. Kiténtetése jutalma az érdemnek, melyet a tanfőúr szerezhet működésével. Az ő dicsősége a mi dicsőségünk is tehát, az ő nagysága a mi nagyságunk is!

Magyarország kath. tanítói örüljétek és örvendeztetek! Örüljétek, mert testvérünk ime felemeltetett és az ő munkája felmagasztaltott! Örvendeztetek, hisz egy szebb, egy boldogabb jövő hajnala dereng felénk. Ő lesz vezérünk és atyánk ezentúl, ki testvéri szeretettel karol körül mindnyájunkat. Ő fogja intézni sorsunkat, ki legjobban ismeri szép, de nehéz pályánk örömeit és szenvedéseit. Ő fogja egy szebb virágzás korszaka felé vezetni tanúgyűnket.

Légy üdvöz tehát Atyánk és Főpásztorunk!
Ave! Ave!

* * *

Vaszary Kolos, Magyarország legkegyelmesebben kinevezett hercegprímása 1832-ben, február 12-én született Keszthelyen. Szülői egyszerű emberek voltak, de jámbor és istenfelő emberek, kik gyermekeiket vallásos buzgósággal nevelték. Iskoláit is Keszthelyen végezte, hol már korán kitűnt éles esze és szorgalma által, mit legjobban bizonyít az is, hogy már harmadik iskolás korában megkapta a Fehér-féle ösztöndíjat, melyből szegénysorsu anyját is segítette.

Mikor a hatodik gimnáziumot is elvégezte, a szent Benedek-rendbe lépett be. Abba a rendbe, melynek a kath. nevelés körül oly kiváló érdemei vannak hazánkban. A tanári pályára készült ő is. Elvégezte a theologiai, a bölcészeti tanulmányokat s különösen a történelmet tanulta kiváló előszeretettel. Üres idejében a zenében és énekekben keresett szórakozást s önképzésével foglalkozott. Az önképző-körben vezérszerepet játszott s minden tekintetben első volt társai között.

1855. május 26-án szentelték föl áldozárnak. Már egy évvel előbb letette a szerzetesi fogadal-

makat s előjárói által Komáromba küldetett tanárnak, hol a történelmet és latin nyelvet tanította. A tanári működés mellett csakhamar a társas életben is kezdett szerepelni, mindenkinek megnyerve rokonszenvét. Ugyanebből az időből még egy szép vonást jegyeztek föl életirói, mely legszebben tanúsítja az ő papi érzelmeit és erős apostoli buzgóságát. Ebben az időben nagyban pusztított a kolera Vaszary szülővárosában, Keszthelyen. Vaszary, amint növendékei letették a vizsgálatot, fölkereste otthonát s a legnagyobb buzgósággal segédkezett a lelkészkedő papságnak. Nemesak a szószékről vigasztalta a súlyos csapással megpróbált polgárságot, hanem házról-házra járt, szóval és tettel segítvén a szegény szenvedőkön.

Komáromból a pápai gimnáziumba ment, hol szintén a történelmet tanította. Itt kezdődik jelentősebb irodalmi működése, valamint szélesebb körű társadalmi tevékenysége is. Sokszor fellépett a szószéken, lángoló vallásosságot, élénk műérzékeny tanúsító szent beszédei mindenkor mély benyomást tettek hallgatói szívére. 1861-ben Pápa városának közönsége küldöttségileg kérte tőle, hogy a város nevében üdvözlője a Teleki László gróf vezetése alatt álló orsz. küldöttséget, mely gr. Batthyány Lajosnak a hazába viszatért özvegyét ment meglátogatni. Vaszary elfogadta a megbízatást s egy nagyhatású beszéddel felelt meg a beléje helyezett bizalomnak.

Pápáról Esztergomba helyezték át tanárnak, innét pedig a győri főgimnázium igazgatója lett. Tizenhat évig évig működött ebben az állásban folytonosan gyarapítva kiváló érdemeit. Hogy mily virágzásra emelte ő a győri főgimnáziumot, legjobban mutatja az, hogy József főherceg is ebbe a gimnáziumba iratta be fiait s a vizsgálatok mindig előtte folytak le. Itt ünnepelte meg 1884-ben harmincz évi tanári működését, s itt kereste fel őt először a királyi kegy is, a Ferencz József renddel díszítvén fel őt.

1885. április 8-án rendtársainak szeretete és bizalma a rend főpapjává jelölte ki őt, a mely választást a király is megerősítette. Mint főapát még nagyobb buzgósággal, még szélesebb mederben folytatta működését, s érdemei minden oldalról a legnagyobb elismerésre is találtak. A király a Ferencz-József rend nagykeresztjét adományozta neki, a pápa Ő Szentsége pedig a viola kapucziium viselésére jogosította.

A századok viharát kiállott pannonhalmi monostor főapáti székéből hivta meg a magyar apostoli király 1891. október 27-én Vaszary Kolost, az ország főpapi székébe, hogy kilencz millió magyar katolikus főpásztora s a király legelső tanácsadója legyen.

* * *

Több mint harmincz évig ült Vaszary Kolos a középiskolai tanítói katedrán. S ez alatt az idő alatt folyton a legnagyobb szeretettel a legnagyobb lelkesedéssel csüggött magasztos hivatásán. Nem esoda tehát, hogy valódi minta-tanár volt. Tanítványai nemesak tisztelték, hanem szerették is őt. Mert nemesak tanított, hanem nevelt is egyszersmind.

Tudásának kincsei mellett lelkének érzelmeit is át-
vitte beléjük. Fejlesztette bennük az észet és fej-
lesztette bennük a jellemet is. Ápolta érzelmeiket
nemesítette kedélyüket. Megtanította őket szeretni
az Istent és hazát s csak azt becsülni a világon,
minek erkölcsi alapja van.

És íme most beteljesednek az írás szavai: »hogy
a kik sokaknak tanítják az igazságot, azok fényleni
fognak örökkön örökké«.

* * *

A nevelés fárasztó munkája mellett még nagy
terjedelmű *irodalmi* működést is fejtett ki. — A
történelem volt kedves tárgya s irodalmilag is leg-
inkább e szakban működött. Több tanulmánya,
értekezése látott e téren napvilágot, melyeket mind
finom történelmi érzék, lángoló hazafiság s az igaz-
ság szeretete jellemez. Még nevezetesebbek *törté-
nelmi tankönyvei*, melyek általánosan ismeretesek
mindnyajunk előtt, mert legtöbbször ebből meri-
tők történelmi ismereteinket. 1863-ban jelent meg
először az a nagy háromkötetes »Világtörténelem«,
mely azóta számtalan kiadást ért s 1873-ban a köz-
oktatásügyi miniszter által is melegen ajánlatott.
Ebben a könyvben nyilatkozik meg Vaszary Kolos
egész valójában. A lelkesedés a történelem nagy
eseményei iránt, a forró és tisztult nemzetiség ér-
zete, az egyház és haza lángoló szeretete beszélnek
ebből a könyvből a fogékony ifjú szívekhez.

Tankönyvein kívül *a nevelés és oktatás ügyével
is foglalkozott irodalmilag*. S mint tanügyi író is
egyike a legkiválóbbaknak. Dolgozatait mindig a
fegyelmezett ész, az érzés heve s a mély alaposág
jellemezi. Ritka paedagogiai és didaktikai képze-
tisége mindig a kérdés mélyére vezetik elméjét, a
mit aztán a legnagyobb könnyűséggel világosít
meg olvasói előtt is. Nevezetesebb paedagogiai dol-
gozatai közül felemlítjük a következőket:*)

Igénytelen nézetek az érdemjegyek meghatáro-
zása körül. Tan. Lapok 1857. II. 24. sz.

Néhány szó a tanári államvizsga ügyében, u. o.
I. 2. sz.

Nevelési levelek. Relig. 1857.

*Módszertani javaslatok a latin, tekintettel az anyai
és görög nyelvre*. Tan. Lapok 1858. I. 5. sz. (Külö-
nösen figyelemre méltó.)

A német egyetemek helyzete, u. o. 1858. I. 24.

*A magyarországi kath. gimnáziumok számára
irandó történelmi tankönyv miképi szerkesztésének
programmja*. Tan. Lapok 1865.

* * *

A főpáti székre emeltetve, szintén a kath. tan-
ügy képezte legkiválóbb gondoskodásának tárgyát.
A győri főgimnázium helyén olyan épületet emel-
tetett, melynek mintaszerű berendezése nem egyha-
mar találja mását az egész országban. Az eszter-
gomi gimnázium is az ő keze alatt épült újjá.
Kisdédóvó-intézetet állított fel Szent-Mártonban,
mely a hozzácsatolt apácza-kolostorral együtt egy-

*) Zelliger Alajos nagybecsű munkája: Esztergom
vármegyei írók. 1888. 240. l.

maga belekerült százezer forintba, míg a gimnáziumok kétszer ekkora összeget igényeltek. Ezenkívül iskolákat emelt, árvaházakat segélyezett, tanítókat javadalmazott stb. stb. Mert kitudná mind azt elszámolni, amit főpátságának rövid ideje alatt véghez vitt? Csak a jóságos Isten, kinek gondviselő keze a szerzetesi czellából a magyar Sion ormára viszi őt, hogy a magyar kath. tanügynek Mózesévé legyen!

* * *

Vaszary Kolos kinevezése az ország első főpapi méltóságára nagy és általános örömet okozott az egész országban. A november 1-én megjelenő hivatalos lap hozta a legfelsőbb királyi kéziratot s amint ennek híre szétfutott, az üdvözlő táviratok ezrei repültek Pannonhalma felé, köztük volt a mi táviratunk is *a magyarországi kath. tanítók orsz. bizottságának* távirata, melyet annak elnöke *Dr. Komlóssy Ferencz* intézett a kinevezett főpaphoz, tolmácsolván a kath. tanítók forró lelkesedését, törhetlen ragaszkodását Magyarországra új primása iránt.

Dr. Gyürky Ödön.

Öszinte nyilatkozatok a tanítói nyugdíj revíziójáról.

(Folytatás és vége.)

Az évi nyugdíj-összeg kivetése a törvényjavaslat értelmében a tanítók fizetésének arányaiban történik ezentul. Kiindulási pontul a 300 frt vételetti fel.

Ez tagadhatatlanul előnyt nyújt — kinek-kinek, de viszont elvitázhatlan, hogy a tanítók egy tekintélyes részét erkölcsileg és anyagilag sujtja.

A törvényjavaslat ezen 3-ik §-a ellen semmi kifogást nem emelnék, ha a tanítókat akár hivatali, akár helyi viszonyok szerint osztályozták volna. Ámde minálunk falusi és kisebb városi tanítóknál semminemű fokozat nincs s így a törvényjavaslat sem állhat a méltányosság polczán. Tanítók vagyunk mind egytől-egyig, semmi különbség sincs köztünk s mégis a nyugdíjigény magassága az illető tanítónak fizetésétől fog függni.

Határozottan merem állítani, ez nem jó alap a felosztásra.

A valódi tényállás kiderítésére legyen szabad kérdeznem, vajjon a mostani miserialis választások folytán tehet-e az a tanító arról, hogy őt a szerenese kereké nem 4—5—600—1000 frtos állomásra helyezte?

Csak azért érdemtelenebb-e az ilyen a törvény előtt a magasabb nyugdíjra, mert nincs több mint 300 esetleg kevesebb frt fizetése? vagy abban találják a tanító érdemét ma már, hogy protektio, korteskedés és Isten tudja miféle uton-módon jó javadalmazásu állomásra tudott bejutni?

Nem hiszem.

Miért lesz tehát mégis, hogy a r . . . i tanító, ki ép oly jó tanító, ép ugy betölti (ha jobban nem) társadalmi állását, mint teszem a b . . . i — s ennek, mert tolták a szekerét, 1000 frt a fizetése,

tehát ezer forint nyugdíjra van kilátása: míg az, kit üldöz a sors kíméletlenül, az által, hogy szerénysége vagy magasan álló önérzete miatt nem tud 300 frtnál magasabb javadalmazásu helyre jutni, csak 300 frt nyugdíjra számíthat.

Nem szatira az, hogy egy rangban, egy pályán egy kötelemteljesítési körletben, tehát egy ugyanazon munka után az egyik tanító nemcsak szolgálata alatt részesül busás jövedelemben, hanem azonkívül még nyugdíjban is, míg a másik a szenvedésre van kárhóztatva egész életén át?! Nem szatira az, hogy az egyik 10 évig munkálkodván, 120 forint nyugdíjat kap, míg a másik ugyanannyi évig, semmivel sem többet munkálkodva, 240 forintot kap?!

Hisz ha ez törvénynyé válik, akkor a választásoknál kettős konczért küzdenek a pályázó vetélytársak: *a tanítói javadalmazásért és a magasabb nyugdíj-igényért!!*

Szabad-e ezt a törvénynek megengedni? addig semmi esetre sem, míg a választások, az érdemek alapján, nem a kineveztetéssel cseréltetnek fel.

Helyes-e a törvényjavaslat 3 §-ának a tanítói nyugdíj megállapítására vonatkozó intézkedése? Semmi esetre sem, mert alapja nem az érdem s az ezen álló méltányosság.

Am legyen a legkisebb nyugdíj 300 frt, a legmagasabb 600 frt, vagy legyen a legkisebb 400 frt, a legmagasabb 800 frt, hanem ezt az illető tanítónak ne a szerencse, az érdemtelen véletlen, hanem az érdem adja meg. Míg ez be nem következik, addig a törvényjavaslat 3. §-ának minden pontja visszavetendő s helyébe vagy a helyi viszonyokat felölelő osztályozás lépjen, vagy fogadtassék el az általam beadott következő javaslat:

1. Minden tanító 10 évi szolgálat betöltése után 300 frtnak 40%-ára jogosult.
2. 10 éven felül 20 évig minden évben 18 frt többlettel 300 frtig kiegészítve.
3. 20 éven felül 30 évig, évi 15 frt többlettel 450 frtig;
4. 30—40 évig, évi 15 frt többlettel 600 frtig kiegészítve.

Ennél méltányosabb kulcsot a kérdés megoldására nem találok mert ennél a szolgálati évek száma a mérték, mely mindenkire nézve egyenlő.

Mert még egyszer mondom: elhiszem azt, hogy a busás jövedelmü tanítók örülnek a törvény jelen alakban való revisiójának, de az ő örömük a mi szemünkben könnyeket csavar, mert ezek után már nem édes, hanem mostoha testvérek leszünk. A tanító ugyanis nem az érdemek osztályosa, hanem a fizetés mennyiségének, a véletlen szerencsének vagy szerencsétlenségének lesz osztályosává, illetőleg eszközévé.

És ezt nem gondolták meg akkor, midőn a törvényjavaslat még a miniszter asztalán feküdt, nem még most sem, midőn a törvényhozás magas asztalán van. Erkölcsi kötelességemnek tartottam tehát ezen a tanítói érdemekben fekvő jogot támadni akaró lépés ellen szerény tehetségemhez mérten óvast emelni. — Kenyéririgység nem vezérelt, csak

a tiszta igazság! — Vajha szavam ne a pusztában kiáltó szó volna!

Végre a törvényjavaslat a nyugdíj és gyámalap jövedelmei közé egy szép czimen, t. i. hogy minden tanköteles után 15 krt hozzájárulás szedessék be, tetemes összeggel járul. Csak egy a baj, vajjon a minden tanköteles után kivetendő 15 krt miért éppen a szülőktől veszi be? Az a szülő, kinek 4—5 gyermeke jár az iskolába, mint nálam, ugy is 4—5 forintot fizet! nem elég ennek megadóztatása ezen a czimen is?

Más országokban a tandíjmentességet akarják behozni, nálunk ellenkezőleg emelik a tandíjat s ezzel éppen a legszegényebb osztályt sujtják, melynek tudvalevő dolog legtöbb gyermeke van. Ez helytelen eljárás; vagy tán csak a szülőknek fekszik érdekében, ha gyermekeik iskoláztatnak? Korántsem? Az államnak hatványozottan érdekében van a jövő nemzedék kiképezetése s ha érdekében van, az azt előmozdítandó terhek állami gondot képeznek, tehát közösek az állam minden lakójával. Miért tehát a vonakodás a tankötelesek után egyenkint 15 kr. hozzájárulási díjnak kivetésében az állam költségvetésébe?

A törvényjavaslat 9-ik §-ának első bekezdése ugyan meghagyandó, ámde a második bekezdése így volna módosítandó:

»Az így felvett tankötelesek száma minden év végén összesíttessék s ez összesítés adataiból származó hozzájárulási díj minden évben az állami költségvetésbe felveendő s a nevezett alap részére kiutalványozandó.«

Ami a törvényjavaslat többi pontjait illeti, nincs szavam hozzá, de ami volt, vegyék azt jogos önérzésnek s az ebből kifolyó kötelességnek, melyet ugy magam, mint szeretett társaim és a szülők érdekében megtenni szívvvel és lélekkel iparkodtam.

Adja Isten, hogy szavaim behassanak a végrehajtó körök gondolat-világába s részesítsenek bennünket abban a sorsban, melyet igazán megérdemlünk.

Bertalan Vincze.

Előgyakorlatok az irva-olvasás tanításához.

(Mutatvány *Juhay Antalnak*: »A gyermek első tanítója« czim alatt megjelenő vezérkönyvből.)*

Ismertem én egyszer egy szegény asszonyt. Ez az asszony olyan szegény volt, hogy mindennapi kenyerét is napszámmal volt kénytelen megkeresni. Ő azonban nem félt a munkától: mindig kiküttatta, hogy hol van valami dolog. Ilyenkor kevés pénzért, meg egy kis ételért szívesen dolgozott reggeltől estéig. Hogy ha gazdagabb embereknek mosni valójuk volt, azoknak mosott. Ha a kertben akadt valami dolog, elment kapálgatni, gereblyélni meg gyomlálni. Nyáron meg a szőlő-

*) Megrendelhető szerzőnél: Budapest, VIII. Kerepesi-út 71. sz. alatt.

ben kötözte a venyigét, a gabona-földeken a kését, sőt ha kellett, még aratni is tudott. A szegény asszony panasz nélkül tűrte volna az ő sorsát, ha az Isten még a szegénységénél is nagyobb csapással nem látogatta volna meg. Volt neki ugyanis két vásott, rossz fia. Az egyiket Gyurinak hívták, a másiknak Jancsi volt a neve. Gyuri meg Jancsi, a mint már mondtam, bizony nagyon rossz gyermekek voltak. A faluban nem volt iskola, az édes anyjuk meg, ha szívesen taníttatta volna is őket, azt nem tehetette, mert ő szegény maga sem tudott írni, de még az olvasáshoz is nagyon keveset értett. Aztán ideje sem lett volna rá, mert dolgaival mindig másfelé volt elfoglalva. Így tehát Gyuri meg Jancsi gyerek egészen magukra voltak hagyatva. Felügyelet nélkül játszottak gyakran az utcán a porban, vagy kimentek az erdőre, megmászták a magas fákat és leszedték azokról a szegény madárkák fészkeit, összetörték tojásaikat, megölték kicsinyeiket. Felmásztak azok még a kútágas tetejére is. Annyi ruhát szagattak, hogy édes anyjuk alig győzte a gunyára való nekik megkeresni és olyan piszkosak voltak, hogy édes anyjuknak mindig szégyenkezni kellett miattuk. Pedig a jó édes anya intette őket eleget. Nem egyszer mondogatta nekik, hogy Isten nem fogja büntetlenül hagyni sok csinytevésüket. De ők a jó édes anya szavára nem hallgattak.

Egyszer elment hazulról a szegény asszony. A fiúk ekkor is azon gondolkodtak, hogy micsoda rosszat kellene megint cselekedni? Eszükbe jutott, hogy az édes anya kendermagos tyúkjá a padlásra hordja tojásait. Nosza, hamar elhatározták, hogy ők felmennek a padlásra tojást keresni. A lajtorja éppen oda volt támasztva a padlás külső bejáratához. Megmutatnám nektek, hogy hogy néz ki a lajtorja, de az iskolában nincsen ám ilyesmi kezeügyében az embernek, így hát másképp segíték a dolgon. Arra való ez a tábla, hogy lerajzoljam nektek, a mit másképp meg nem mutathatok. De hogy addig meg ne unjátok magatokat, vegyétek elő szépen palatáblátokat meg a palavesszőt és rajzoljátok le utánam ti is és ha készen lesztek, majd akkor folytatom a Gyuri meg a Jancsi történetét.

Azt hiszem nem felejtettétek meg el, hogyan teszszük ki a palatáblát és palavesszőt az iskolai pad asztallapjára. Mikor *egy* számlálok, akkor egyszerre mindenik kinyitja a könyvestáskáját: a *kettőre* kiteszitek a pad asztallapjára: a *háromra* pedig mindnyájan karba teszitek kezeiteket. Ügyeljetek azonban arra is, hogy a palatáblát koczkás lapjával fölfelé helyeztétek el. Most figyeljete, mert számlálni fogok. Palavesszőt és palatáblát elővenni! Egy! Kettő! Három! Figyeljetek rám és nézzétek meg jól, hogy mit rajzolok én a nagy táblára! A krétát jól rányomom a táblára, aztán húzok lefelé egy egyenes vonalat. Csináljátok ti is ilyen egyenes vonalat a palatáblátokon! Most annak a vonalnak a felső végétől jobbra, nem igen

messze helyezem el a krétát és ismét húzok egy egyenes vonalat lefelé, de úgy hogy ez a vonal az előbbtől mindenütt egyenlő távolságban legyen. Vigyázatok azonban arra, hogy ez a második vonal se rövidebb, se hosszabb ne legyen, mint az első! Jegyezzétek meg, kedves gyermekek, *hogy az ilyen felülről egyenesen lemenő vonalat függélyes vonalnak nevezzük*. Hogy nevezzük a felülről egyenesen lefelé menő vonalat? Ezt így is lehet mondani: *Függélyes vonalnak nevezzük az olyan vonalat, a mely felülről egyenesen lefelé halad*. Mit nevezünk függélyes vonalnak? De én ilyen vonalat alulról felfelé is tudok ám húzni. Mindjárt meg is mutatom nektek, hogy megyen az. Tehát nézzetek ide! Megvan! Most mit gondoltok, hasonlít-e ez a vonal az előbbihez? Ugy-e, ez is éppen olyan mint a felülről lefelé húzott vonal? Ezt is nevezhetjük függélyes vonalnak. Azért mondhatjuk ugyanis, *hogy az olyan vonalat, a mely alulról egyenesen fölfelé halad, függélyes vonalnak nevezzük*. Hogy nevezzük az olyan vonalat, a mely alulról egyenesen fölfelé halad? Most ezt a harmadik vonalat letörülöm és csak azt a kettőt hagyom meg a táblán, a melyeket előbb rajzoltam. Az ilyen vonalakat, *a melyek egymással szemben mindenütt egyenlő távolságban vannak, párhuzamos vonalnak nevezzük*. Hogy nevezzük azon vonalakat, a melyek egymással szemben mindenütt egyenlő távolságban vannak? Milyen vonalakat nevezünk párhuzamos vonalnak? Párhuzamos-e ez a két vonal egymással? Miért mondjuk, hogy ez a két vonal egymással párhuzamos? Figyeljetek reám! Most a krétát a jobboldali vonal felső végétől kissé lejjebb, a vonalra helyezem és húzok megint egy egyenes vonalat; de most már nem lefelé mint előbb, sem fölfelé, hanem balra egészen addig, a míg a másik függélyes vonalhoz nem érek. Csináljátok meg ezt utánam ti is, de vigyázatok, hogy a palavesszővel sem fölfelé, sem lefelé el ne térjete. Legjobb azért, ha a palavesszőt a palatábla vörös vonalozásán húzzátok el. Az ilyen egyenes vonalat, *a melyet egyenesen jobbról balfelé húzunk vízszintes vonalnak nevezzük*. Hogy nevezzük az olyan egyenes vonalat, a melyet jobbról balfelé húzunk? Milyen vonalat nevezünk vízszintes vonalnak? Most a krétát ettől a vízszintes vonaltól valamivel lejjebb, a baloldali függélyes vonalra helyezem el és erről a helyről megint egy egyenes vonalat húzok, de most már nem bal- hanem jobbra, egészen addig, a míg a jobboldali függélyes vonal el nem érem. Csináljátok meg ezt ti is! Hasonlít-e az egyenes vonal akkor a vízszintes vonalhoz, a melyet az előbb jobbról balfelé húztam? Ez az egyenes vonal azért hasonlít az előbbihez, mert a vízszintes vonalat balról jobbfelé is lehet húzni. Hogyan lehet még a vízszintes vonalat húzni? *Vízszintes vonalnak nevezzük tehát még az olyan egyenes vonalat is, a melyet balról jobbfelé húzunk*. Milyen vonalat nevezünk még vízszintes vonalnak? Most ilyen vízszintes vonalakkal kössétek össze a két párhuzamos függélyes vonalat egyenlő távolságban, úgy a mint én csinálom. (Lásd a mellékelt ábrán!) Az enyém-már

készen van. Most megnézem, hogyan csináltatok ti a magatokét? (A tanító ezután körüljár a pad-sorok között és megnézi a gyermekek rajzait. Ha a készített munkálatok között sok kifogásolni valót talál, ez ne kedvetlenítse el, mert a rajzolás-ban teljesen járatlan, kezdő növendéktől nemesak hogy valami tökéleteset nem várhatunk, de meg kell elégedni az olyan készítménnyel is, a mely az előrajzolt mintához csak némiképp is hasonlít. Mindenesetre nagyobb ösztönzésére szolgál a gyermekeknek az, ha készítményeiket megdicsérvük és hibáikra csak mérsékelten figyelmeztetjük, mintha elítélő nyilatkozatainkkal vagy rosszalásunkkal már csirájában elfojtjuk bennük az önbizalmat.)

Megtudnátok-e mondani, mit rajzoltam én most a nagy táblára? Hát ti mit rajzoltatok palatáblá-tokra? Ti tehát már tudtok *lajtorját* rajzolni. Meg tudnátok-e még mondani, hogy miért rajzoltam én le nektek ezt a *lajtorját*? Nem feledkeztek te-hát még meg Gyuriról meg Jancsiról? Ez a két rossz fiú ilyen *lajtorján* mászott fel a ház padlá-sára, hogy tojást keressen. Addig kerestéltek a sok széna és szalma között, míg végre csakugyan találtak is egy fészekben két tojást. Hány tojást találtak a fészekben? Ők is ketten voltak, tehát igen megörültek a tojásoknak, mert így minde-niknek jutott egy. Mikor már az egész padlást felkutatták, visszaindultak a padlásról az udvarra. Előbb Gyuri mászott le a *lajtorján*, utána Janesi következett. Gyuri már a földre ért, mikor Janesi még csak a *lajtorja* felső végén állott. Eszébe ju-tott ekkor Gyurinak, hogy mennyire megtudná ő most Janesit ijeszténi, ha a *lajtorját* helyéből ki-mozdítaná. Alig hogy ez a rossz fiúnak eszébe jutott, jól megrázta a *lajtorját*, hogy Janesi csak úgy visitott odafönn ijedtében. Gyurinak nagyon tetszett, hogy öcsesét így megijesztette s még egy jót rántott a *lajtorján*. Ebben a pillanatban a *laj-torja* egy nagyot billent és Janesival együtt a Gyuri nyaka közé zuhant. Ekkor volt még csak nagy visitás, mert abban most már Gyuri is részt vett. De nem is esoda, mert Janesi oly szerencsét-lenül esett le a *lajtorja* tetejéről, hogy az egyik karja kitört, de még a fejét és lábát is nagyon megütötte. Gyurinak a *lajtorja* rúd vége éppen a szájára esett, úgy, hogy néhány fogát menten ki-ütötte, ajkát pedig mélyen behasította.

Janesinak soká kellett feküdni az ágyat, míg karja meggyógyult, de végre mégis csak jobban lett. Gyurinak azonban soha sem nőttek ki többé elől a fogai s az ajkán a hasadás egész életében látszott. A falubeli gyerekek nem is hívták ezután másképp csak »*Csorbacsik Gyurinak*«.

(Folyt. köv.)

Irodalom és művészet.

— **A Szent-István-társulat naptára** az 1892. székő-évre a nép számára. Céljának meg-felelőleg igen ügyesen van összeállítva és számos képpel díszítve. Munkatársaink közül Cenner Lajos, Dr. Gyürky Ödön és Szokoly István dolgozatait találjuk benne. Ára 30 kr. Melegen ajánljuk.

— **Alkalmi sz. beszédek.** Irta és kiadta *Lep-sényi Miklós*. 27 beszéd, 315 lap. Ára 2 frt. Meg-rendelhetők Pozsonyban. — A fáradhatlan író és ügyes szónok ezen kitűnő beszédeit melegen ajánljuk.

— **Antonia** vagyis a lyoni vértanuk. Elbeszélés a Kr. u. 2. századból. Fordította *Forster János* n-szebeni káplán. Ára füzve 45 kr. — Kapható Pozsonyban a kath. Hitvédelmi folyóirat szerkesztő-ségében.

— **Az Athenaeum kézi lexikona.** Az összes ismeretek enciklopédiája különös tekintettel Ma-gyarországra. Szakferfiak közreműködésével szer-keszti dr. *Acsády Ignác*, a magy. tud. akadémia lev. tagja. Első füzet. Budapest, 1881. Az Athe-naeum r. társulat kiadása. Az új vállalat első füzete külső megjelenése fényével s tartalma gaz-dagságával egyaránt fölkelte a figyelmet. Nyomdai kiállítására választékos, nagy költséggel és műgond-dal készült három gyönyörű műlapjaival pedig a legszebb hasonló külföldi munkákkal kiállja az összehasonlítást. Az első füzetben csaknem két-ezer czikk van a munka egyetemes ismerettári jel-legének megfelelően, a tudományok és ismeretek összes ágaiból: »A« betűtől »Államtanác«-ig. — E három ívből álló első füzetből tisztán kivethető, hogy itt komoly és közhasznos vállalat forog szó-ban, mely azt a czélt tűzte ki maga elé, hogy a tudomány legújabb eredményeit igaz magyar szel-lemben feldolgozva vigye be a közönség legsze-lesebb rétegeibe s ezzel hasznos szolgálatot tegyen az egész nemzeti polgárosodásnak. A vállalat negy-ven füzetben, valami 90 műmelléklettel ellátva je-lenik meg. A füzetek három ívből állanak s minden két hétben jelennek meg. Egy-egy füzet ára 30 krajczár. — Melegen ajánljuk a magyar olvasó-közönség támogatására.

G y ű j t é s

a kath. tanítók orsz. árvaháza s agg-jainak menedékházára:

Szokoly István ipolybalogi ktan. úr 186. sz. gy.-ívén:

Marich Ágoston esperes-tanfelügyelő N.-Orosz 2 frt. Fischer Ágoston plébános Szécsénke 2 frt. Miokovics Mátyás káplán Ipolyság 50 kr., Jávör B. Lajos ktan. Szécsénke 50 kr., Perinay Ferencz kt. Felső-Túr 50 kr., Sosko Ignác ktan. Hidvég 50 kr., Tóth Ödön ktan. Nagy-Orosz 50 kr., Obert Kál-mán tanító Palást 20 kr., Stiaszny Gyula ktan. Termag 50 kr., Ninkovich Vincze ktan. Drégely-Palánk 50 kr., Wagner János ktan. Palást 50 kr., Zuzulay János ktan. Hont 40 kr., Ettemberger Gyula ktan. Közép-Túr 40 kr., Maszarovits Gyula ktan. Vecze 20 kr., Szokoly István ktanító Balog 1 frt. — Összesen: 10 frt 20 kr.

Eddigi gyűjtés . . . 1833 frt 27 kr.
és 2 drb ■■

Összesen . . . 1843 frt 47 kr.
és 2 drb ■■

Közli *Zelliger Vilmos*, biz. pénztáros.

VEGYESEK.

Az árvaház érdekében. Alább veszik t. olvasóink a kath. tanítók »Árvaházi Egyesület«-e alapszabály-tervezetét, melynek célja a nemes ügy létesítését, szisztematikus működés által minél előbb megteremteni. Jónak láttuk ezt lapunkban közölni azon megjegyzéssel, hogy a t. érdeklődők észrevételeiket, javaslataikat és esetleges módosításaikat erre nézve megtenni s ezt szerkesztőségünkkel közölni a karácsonyi ünnepekig szíveskedjenek.

1. Az egyesület czime és pecsétje: A hazai kath. tanítók Árvaházi Egyesülete. — Székhelye Budapest.

2. Az egyesület célja: hazánk római és görög kath. népoktatási tanintézetinél működött óvók, óvónők, nép- és polg.-isk. tanítók, tanítónők, óvó- vagy tanítóképző-intézeti tanárok és tanítónők hátrahagyott árvái nevelésére egy. esetleg több árvaházat alapítani s arra, illetve azokra felügyelni. Esetleg azonban egyes árvák neveléséről más módon gondoskodni.

3. Az alaptöke előállítására szolgálnak a *tanítók részéről befizetendő évi tagsági díjak*, humanus tanügybarátok adományai, nagylelkű alapítványok, hagyományok és jótékonycélú mozgalmak jövedelmei.

4. Az egyesület tagjai:

a) *Védnökök*, a magyarországi róm. és görög kath. nagyméltóságu püspöki kar.

b) *Tiszteletbeli tagok*, kik az egyesület létesítése és virágzásra emelése körül hathatós közreműködésükkel buzgólkodtak.

c) *Alapító tagok*, kik egyszer-mindenkorra legalább 50 frtnyi alapítványt tesznek.

d) *Rendes tagok*, kik egyszer-mindenkorra 10 frtot fizetnek az árvaház-alapra vagy több éven, legalább azonban tíz éven keresztül évenként 1—1 frt befizetésre kötelezik magukat s rendes tagsági jellegüket a fizetéskor kiűntetik.

e) *Pártoló tagok*, kik az alaphoz bármily összegű adománnyal járulnak.

5. Egyes egyházmegyék vagy nagyobb kath. tanítóegyesületek saját és általuk kijelölendő árváik számára külön alapítványokat is tehetnek vagy gyűjthetnek, mely ilyen egyes alapítvány összege 4000 frtból állhat. Az ilyen külön alapítványok gyűjtésének összege minden év végén december hónapban az Árvaházi Egyesület pénztárába küldendő be, a hol kamatozásra helyeztetik el és kezeltek mindaddig, míg újabb gyűjtés és kamat-szaporodás folytán 4000 frtra növekedik. Egyes egyházmegyék és tanító-egyesületek e nemű alapítványai saját kebelükben is kezelhetők a 4000 frt alap felszaporodásáig, de a gyűjtés eredményéről minden év december havában hivatalos jelentés küldendő a közp. bizottsághoz s a gyűjtött összeg csakis az orsz. kath. tanítói árvaház céljára fordítható.

6. Az árvaházba leendő felvétel, esetleg más úton eszközözendő neveltetés jótéteményeiben részesülhetnek a 2. §-ban megjelölt tanfériak és nők azon árvái, kiknek szülei 50 frt alapító vagy 10 frt rendes tagsági díjait egyszerre, évi 1 frtos tagsági díjait pedig már legalább öt egymásután következő évre pontosan befizették.

7. Az egyesület évenként egyszer, lehetőleg Szent-István napja táján közgyűlést tart Budapesten, melyre az egyesület tiszteletbeli, alapító és rendes tagjai hivatalosak és szavazati joggal bírnak s minimum 24 tag jelenlétében hozhat csak érvényes határozatokat.

8. Az egyesület tisztviselői: egy elnök, két alelnök, egy titkár, egy jegyző, egy pénztáros, egy ellenőr, 30 tagból álló közp. bizottság, kik közt minden egyházmegye legalább egy taggal képviselve legyen s kik mindannyian a közgyűlés által választatnak három évre.

A közgyűlés a választmány javaslatait és tervezeit határozatával jogerőre emeli vagy elveti. A gyűjtés

módozatait megállapítja, évenként beható pénztári vizsgálatot tart, mely célra kebeléből 5 tagu pénztárvizsgáló bizottságot küld ki, rendelkezik az alap hasznos és biztos főkesítése, az árvák felvétele vagy más módon leendő elhelyezése felett.

9. A tisztviselők hatásköre:

I. a) Az elnök hívja össze és vezeti a közgyűléseket és választmányi gyűléseket, egyenlő szavazatok esetén döntő szavazattal bír s őrzi az egyesületi pecsétet.

b) Mindenütt és mindenkor képviseli az egyesületet egy hatóságok, mint egyesekkel szemben.

c) Minden az egyesületet érdeklő hivatalos vagy magánirat az elnök kezeihez jut, aki által azok a közgyűlés vagy választmány elé terjesztendők s beiktatás és levéltárba leendő elhelyezés végett a titkárhoz tétetnek át.

d) Minden kibocsátott iratot a titkárral együtt aláír.

e) Az évi költségvetés előirányzott kiadásait utaltványozza.

f) Saját felelősségére is intézkedhetik sürgős ügyekben, melyet a választmánynak s illetve közgyűlésnek kellő indokollással betérjeszt.

II. Az alelnökök az elnök akadályoztatása esetén azt mindenben helyettesítik.

III. A titkár az egyesület levelezéseit és az iktatót vezeti, szerkeszti az évi jelentéseket s az ülésekben mint előadó szerep l. Akadályoztatása esetén helyettesíti a jegyző, ki a köz- és választmányi ülések jegyzőkönyveit vezeti.

IV. A pénztáros a gyűjtött összegeket kezeli; pénztári naplót s az alapító és rendes tagokról külön anyakönyvet vezet; az elnök utaltványára kifizetéseket eszközöl; az alap állapotáról negyedévenként számadast, havonként pedig jelentést tesz s az év végén elszámol a választmánynak. A befolyt összegeket azonnal a takarékpénztárba helyezi, ötven forintnál nagyobb összeget magánál sohasem tarthat.

V. Az ellenőr köteles a pénztárt és pénztári könyveket negyedévenként megvizsgálni s annak eredményéről a választmánynak jelentést tenni, szükség esetén bármikor pénztárvizsgálatot tartani.

10. A választmány áll a 8. §-ban elősorolt hivatalnokokból és közgyűlésileg választott 30 tagból.

11. A választmány hatásköre: Határoz az alapító és rendes tagok felvétele felett; javaslatokat tesz s előterjesztést a közgyűlésnek, az árvák felvétele és elhelyezéséről; közvetlenül eszközli az alapgyűjtést s felügyel annak vagyonára, mely célból évnegyedenként pénztárvizsgálatot tart; előkészíti a közgyűlést s végül annak határozatait végrehajtja.

12. A választmány köteles minden hónapban legalább egyszer gyűlésezni, melyre a tisztviselők és választmányi tagok 8 nap előtti egyenkint és névszerint meghívandók. Jogérvényes határozatok hozatalára a tisztviselők és legalább 6 tagnak jelenléte szükséges.

13. Az irodai és folyó költségek az alap jövedelméből fődöttenek, a választmány jóváhagyásával.

14. A jelen alapszabályok bármilyen módosítása a közgyűlés indokollása alapján a nagyméltóságu püspöki kar és szakminiszter beleegyezésével történhetik.

15. Ha az egyesület működését beszüntetné, az alap vagyona az orsz. kath. tanítói segélyalap tulajdonába megy át, az alapítók rendelkezési jogainak fentartásával. Mely felosztás kimondására az egyesületi tagok abszolút többségének személyes szavazata szükséges; ennyi tag össze nem jövedele esetén, másodizben bármennyien legyenek is a megjelenők, kimondhatják a felosztást.

16. A mennyiben az egyesület az alapszabályokban körvonalozott céljától eltérne, ha működése az orsz. kath. tanítói árvaház intencióját vagy a tagok vagyoni érdekeit veszélyeztetné, akkor a nagyméltóságu püspöki kar s illetve a magyar kormány által ellene vizsgálat tartatik.

Van szerencsénk a n. é. közönség és nagybecsült vevőink becses tudomására hozni, hogy

BUTORCSARNOKUNKAT

mely nagyszerűség tekintetében a maga nemében páratlan s méltó látványosságot képez

BUDAPEST, IV., Hatvani-utca II., I. emelet (Neruda-féle üzlet melletti palotában)

megnyitottuk s annak egész napon át való megtekintése a n. é. közönség szabadságában áll.

Csarnokunk dús választékban tartalmaz teljes háló-, ebédlő- és dolgozó-szoba, valamint szalonberendezéseket, ó-német-, angol-, renaissance- és barock-styben, nemkülönbön minden egyes butordarabot a legegyszerűbbtől a legfinomabbig, minden egyes versenyt fölülmuló legolcsóbb árak mellett, mert elvünk:

csekély haszon mellett nagy forgalmat elérni.

A n. é. közönséget kérve, hogy csarnokunkat minél számosabb látogatásával szerencsétlenni méltóztassék, maradunk hazafiai üdvözléssel

STEIER és HOFFMANN

butorkereskedők, kárpitosok és diszitók.

☛ Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. ☛

LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udv. könyvkereskedés kiadásában (Budapest, Andrassy-út 21. sz. a.)

megjelent és a nmlt. vallás- és közokt. miniszter által általánosan engedélyezett tankönyvek.

	A miniszt. enged. száma		A miniszt. enged. száma
Magyar Abc és olvasókönyv, szerk. Gööz-Schön-Trájtler, ára kötve	16,163—1890	†Földrajz, osztatlan népiskolák számára, Vargyas Endrétől, kötve	21,456—1890
Fali olvasótábla hozzá (13 irott és 13 nyomtatott tábla) ára	16,163—1890	*Földrajz, irták Mártonffy és Pechány, a IV. oszt. sz. kötve 24 kr., az V—VI-ik osztály számára kötve	17,358—1888
Magyar Abc és olvasókönyv, szerk. Faludi-Szép, ára kötve	17,358—1888	Magyarország térképe, megyei beosztással Hasek I.-től	14,596—1879
Magyar nemzeti olvasókönyv, szerk. Gööz-Schön-Trájtler, a II. oszt. számára kötve 30 kr., a III. oszt. számára kötve 36 kr., a IV. oszt. számára kötve 40 kr., az V—VI. oszt. számára kötve	4,954—1890	Magyarország egyes megyéinek térképe, Hasek I.-től egy-egy 15 v.	20,477—1891
Magyar nyelvtani kézikönyv, irta Belicza József, I. r. a 2. oszt. sz. kötve 18 kr., II. r. a 3. oszt. sz. kötve 24 kr., III. r. a 4. oszt. sz. kötve 24 kr., IV. r. a 5—6. oszt. számára kötve	19,906—1891	Kis atlasz, Lange és dr. Cherventől, 40 kr.	20,281—1891
Kis magyar nyelvtan, szerk. Erényi-Balassa kötve	19,444—1890	*Első oktatás a magyarok történetében, irta Kuttner S., átdolg. Suppan és Lauko, kötve	7,487—1890
Magyar Nyelvtan, osztatlan népisk. szám. Vargyas Endrétől, kötve	43,855—1889	†A Magyarok története, osztatlan népisk. számára Vargyas E.-től, kötve	42,931—1889
Német Abc és olvasókönyv, szerk. Faludi és Szép, I. rész kötve	17,358—1888	Magyar alkotmánytan, irta dr. Csiky Kálmán, kötve	21,407—1891
Német olvasókönyv, szerk. Faludi és Szép II. rész kötve 40 kr., III. rész	17,358—1888	*Rövid alkotmányt., irta Mayer Miksa 16 kr. Természetr. irta Báthory Nándor, kötve	6,326—1890
Lesebuch für Volksschulen, szerk. Hetzel S., I. r. kötve 20 kr., II. r. kötve 28 kr. III. rész kötve	34,825—1891	*Első oktatás a természetrajzban, irta Kuttner S., átdolg. Suppan és Kozoosa, kötve 40 kr.	14,539—1889
Deutsche Sprachlehre, irta Langraf M. I. r. kötve 36 kr., II. r. kötve	19,906—1891	Természetr., irta Sudy K. J., kötve 40 kr.	7,487—1890
Elementar Sprachbüchlein, irta Hetzel S., kötve	34,825—1891	*Természetr., osztatlan népiskolák számára, Vargyas Endrétől, kötve 20 kr.	49,933—1890
Német nyelvtan, gyakorlati föladatokkal, kötve	7,908—1890	Gazdasági és kertészeti füzetek, Dobóczy Lajostól, I. és II. füzet a fiúisk. szám., III. és IV. füzet a leányisk. számára, egy-egy füzet ára	11,662—1890 20,290—1891 4,068—1885
Német nyelvgy., irta Spitzer L., kötve 30 kr. Számvetési gyakorlókönyv, szerk. Faludi János, I. r. a 2. oszt. sz. kötve 15 kr., II. r. a 3. oszt. sz. kötve 18 kr., III. rész a 4. oszt. számára kötve	6,527—1890 14,539—1889 17,358—1888	*Egészségtan, irták dr. Csapody és dr. Gerlóczy, kötve	20,296—1891
Földrajz, irta dr. Brózik Károly, a IV. oszt. sz. kötve 20 kr., az V. oszt. sz. kötve 30 kr., a VI. oszt. sz. kötve 20 kr.	3,983—1890	Természettan, a kémia elemeivel, irta Heller Ág., kötve	15,354—1890
*Első okt. a földrajzban, irta Kuttner S., átdolg. Suppan és Lauko köt. 30 kr.	14,539—1889	*Természettan, a vegytan elemeivel, irta Kuttner S., átdolg. Suppan, kötve 36 kr.	20,281—1891
		Természettan, irta Vargyas E., kötve 24 kr.	55,050—1890
		Enektani példatár, szerk. Hortobágyi, Könyves és Szabó, I. füzet 10 kr., II. füzet 15 kr., III. füzet 18 kr., IV. füzet 20 kr., V. füzet	21,888—1891 30 kr.
		Szépírási minták, Vajda Páltól, magyar írás 15 kr., magyar-német írás	25,924—1889 20 kr.

A * gal megjelöltek német nyelven is, a † tel megjelöltek pedig tót nyelven is kaphatók.

Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve. Saját kiadásunkbeli tankönyveinkből megrendelés esetén, megfelelő ingyenpéldányokat bocsájtnak a t. cz. tanító urak rendelkezésére szegény tanulók között való kiosztás céljából. Az itt felsorolt és nálunk megjelent tankönyveken kívül az összes létező és bárhol megjelent iskolakönyvek nálunk is megrendelhetők. — E könyvek a vallás- és közokt. miniszter úr 33028 1891. sz. a. kelt legújabb magas rendelete értelmében bármely állami vagy államilag segélyezett népiskolában, minden akadály nélkül használhatók.